

“ความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์กับเศรษฐกิจไทย :

ผลกระทบจากความตึงเครียดในตะวันออกกลางต่อภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และครัวเรือนไทย”

บทนำ : ความเสี่ยงภูมิรัฐศาสตร์กับเศรษฐกิจโลก

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจโลกเผชิญกับความไม่แน่นอนที่เพิ่มสูงขึ้นจากปัจจัยด้านภูมิรัฐศาสตร์ (geopolitical risk) ซึ่งเป็นหนึ่งในความเสี่ยงสำคัญต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ความขัดแย้งทางการเมืองและการทหารในหลายภูมิภาคของโลกส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจในวงกว้าง ทั้งด้านตลาดพลังงาน การค้าโลก และห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศที่มีความเชื่อมโยงกับการค้าระหว่างประเทศและพึ่งพาการนำเข้าพลังงานในระดับสูง งานศึกษาหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่าความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจ การลงทุน และการเติบโตของเศรษฐกิจโลก (Caldara & Iacoviello, 2022)

หนึ่งในพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจโลกอย่างยิ่ง คือ ภูมิภาคตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นแหล่งผลิตพลังงานหลักของโลกและเป็นที่ตั้งของเส้นทางขนส่งพลังงานเชิงยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz) ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งน้ำมันสำคัญที่รองรับปริมาณน้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมประมาณร้อยละ 20 ของการบริโภคน้ำมันของโลกต่อวัน (U.S. Energy Information Administration, 2023) ด้วยเหตุนี้ ความไม่แน่นอนทางการเมืองหรือความขัดแย้งในพื้นที่ดังกล่าวจึงสามารถส่งผลกระทบต่อราคาพลังงานโลก และเพิ่มระดับความไม่แน่นอนของระบบเศรษฐกิจโลก

ในระยะหลัง ความตึงเครียดระหว่างอิหร่าน อิสราเอล และสหรัฐอเมริกา มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดความกังวลต่อเสถียรภาพของตลาดพลังงานโลกและความต่อเนื่องของห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศ ความขัดแย้งดังกล่าวสามารถส่งผ่านผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกผ่านหลายช่องทาง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมัน ต้นทุนการผลิต ต้นทุนการขนส่ง และปริมาณการค้าโลก (International Energy Agency, 2024) ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับต้นทุนทางเศรษฐกิจและระดับราคาสินค้าในหลายประเทศ

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่พึ่งพาการนำเข้าพลังงานและมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกในระดับสูง ความผันผวนของราคาพลังงานและต้นทุนการขนส่งย่อมส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และค่าครองชีพของประชาชนในประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยประเทศไทยมีการนำเข้าพลังงานสุทธิในสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 60 ของการใช้พลังงานทั้งหมดของประเทศ (Energy Policy and Planning Office, 2023) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าความผันผวนของตลาดพลังงานโลกสามารถส่งผ่านมายังต้นทุนการผลิต ระดับราคาสินค้า และกำลังซื้อภายในประเทศได้โดยตรง

ภายใต้บริบทดังกล่าว ความขัดแย้งระหว่างอิหร่าน อิสราเอล และสหรัฐอเมริกา จึงเป็นกรณีศึกษาสำคัญในการอธิบายกลไกการส่งผ่านผลกระทบจากเศรษฐกิจโลกสู่เศรษฐกิจภายในประเทศ บทความนี้จึงมุ่งวิเคราะห์ผลกระทบของสถานการณ์ความขัดแย้งดังกล่าวต่อเศรษฐกิจไทยในหลายมิติ ครอบคลุมตั้งแต่ผลกระทบในระดับมหภาคต่อภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ตลอดจนผลกระทบต่อค่าครองชีพและกำลังซื้อของครัวเรือนไทย เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของเศรษฐกิจโลกและความรวดเร็วของการส่งผ่านผลกระทบภายใต้บริบทเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน

วิธีการศึกษา (Method)

บทความนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ควบคู่กับการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) เพื่อศึกษาผลกระทบของความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ต่อเศรษฐกิจไทยในมิติต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นกรณีความขัดแย้งระหว่างอิหร่าน อิสราเอล และสหรัฐอเมริกา โดยมีการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ความขัดแย้งสำคัญในอดีต ได้แก่ สงครามอิรัก (Iraq War) และการลุกฮือในตะวันออกกลาง (Arab Spring) เพื่ออธิบายรูปแบบของผลกระทบ ตลอดจนวิเคราะห์นโยบายให้สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจปัจจุบัน

การศึกษานี้อาศัยข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากแหล่งข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยครอบคลุมข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ราคาพลังงาน อัตราเงินเฟ้อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) โครงสร้างภาคธุรกิจ จำนวนแรงงาน และดัชนีราคาผู้บริโภค เพื่อนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยภายนอกกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจไทย โดยใช้การวิเคราะห์อนุกรมเวลา (Time Series Analysis) ในศึกษาความสัมพันธ์และแนวโน้มของราคาน้ำมันโลกและอัตราเงินเฟ้อในช่วงปี ค.ศ. 2000–2025 ประกอบกับการวิเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิด “กลไกการส่งผ่านผลกระทบทางเศรษฐกิจ” ได้แก่ กลไกราคาพลังงาน กลไกการค้าและโลจิสติกส์ และกลไกเศรษฐกิจโลกและการเงิน โดยเชื่อมโยงผลกระทบจากระดับมหภาคไปสู่ภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และครัวเรือนอย่างเป็นระบบ

บทเรียนจากเหตุการณ์สงครามในอดีตและนัยต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

เหตุการณ์ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ในอดีตสะท้อนให้เห็นว่า ความไม่แน่นอนทางการเมืองและการทหารสามารถส่งผ่านผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะผ่าน “กลไกราคาพลังงาน” แม้เหตุการณ์สำคัญหลายครั้งเกิดขึ้นในภูมิภาคตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นแหล่งผลิตและส่งออกพลังงานหลักของโลก แต่ความขัดแย้งในภูมิภาคอื่น เช่น สงครามรัสเซีย-ยูเครน ก็ส่งผลกระทบต่อราคาพลังงานโลกเช่นกัน

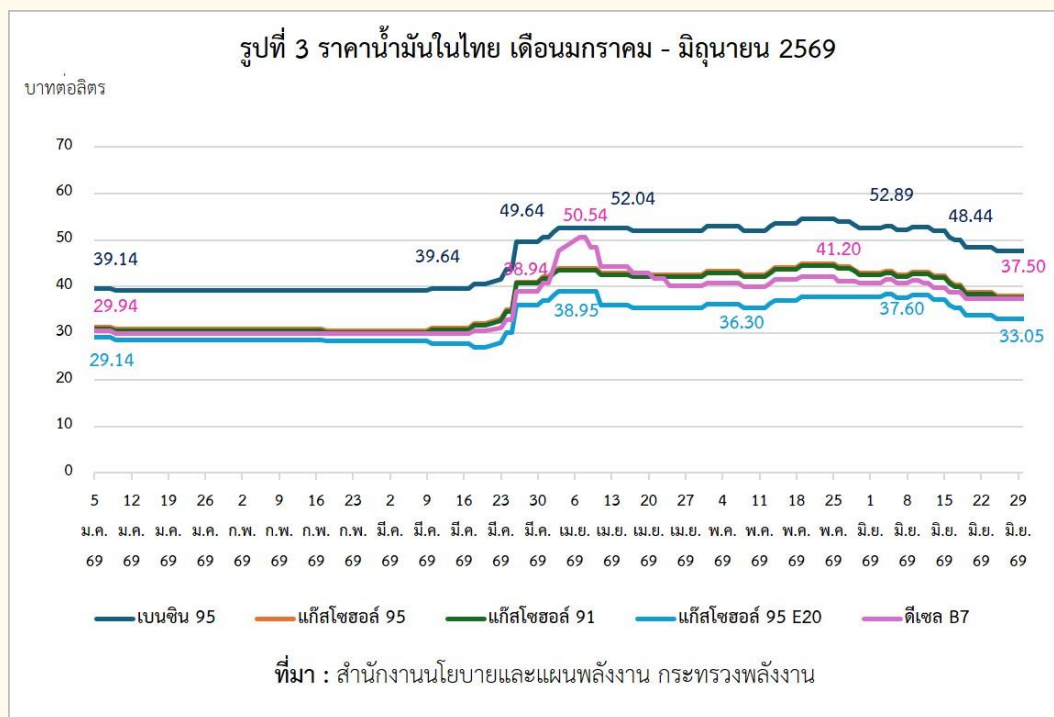
จากรูปที่ 1 และรูปที่ 2 พบว่า ความเคลื่อนไหวของราคาน้ำมันโลกและอัตราเงินเฟ้อมีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ในหลายช่วงเวลา โดยภายหลังสงครามอิรัก (Iraq War) ในปี ค.ศ. 2003 ราคาน้ำมันโลกเข้าสู่ช่วงขาขึ้นต่อเนื่องระหว่างปี ค.ศ. 2003–2008 อันเป็นผลจากความไม่แน่นอนด้านอุปทานพลังงาน ส่งผลให้ต้นทุนพลังงานเพิ่มสูงขึ้นและมีผลต่ออัตราเงินเฟ้อในหลายประเทศ (World Bank, 2022) ต่อมาในช่วงปี 2010–2012 เหตุการณ์การลุกฮือในตะวันออกกลาง (Arab Spring) ส่งผลกระทบต่อประเทศผู้ผลิตน้ำมันสำคัญ เช่น ลิเบีย ทำให้ราคาน้ำมันปรับตัวสูงขึ้นอีกครั้ง และเริ่มส่งผ่านไปยังระดับราคาสินค้าโดยรวม (International Monetary Fund, 2023) สะท้อนให้เห็นถึงกลไกการส่งผ่านผลกระทบจากราคาพลังงานสู่ภาวะเงินเฟ้อและค่าครองชีพของประชาชนอย่างเป็นลำดับ

รูปแบบของผลกระทบดังกล่าวยังคงมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะความตึงเครียดระหว่างอิหร่าน อิสราเอล และสหรัฐอเมริกา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของตลาดพลังงานโลกและความต่อเนื่องของห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศ หากความขัดแย้งยืดเยื้อหรือขยายวงกว้าง ย่อมมีแนวโน้มผลักดันให้ราคาน้ำมันโลกปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตและการขนส่งเพิ่มขึ้น ก่อนจะส่งผ่านไปยังราคาสินค้าและบริการ รวมถึงก่อให้เกิดแรงกดดันต่ออัตราเงินเฟ้อในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย

กลไกการส่งผ่านผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน

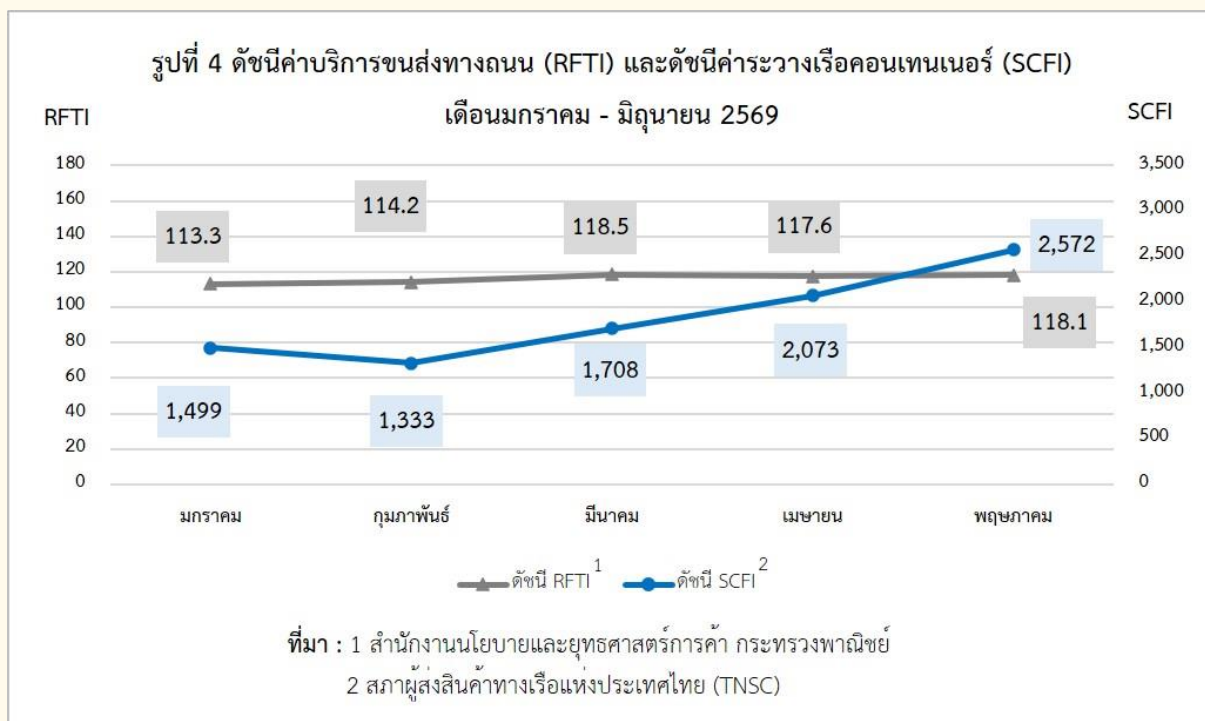
ภายใต้สถานการณ์ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ในปัจจุบัน ซึ่งยังคงมีความไม่แน่นอนในระดับสูง ความผันผวนของตลาดพลังงานและระบบการค้าโลกได้เพิ่มความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทย โดยส่งผลกระทบผ่าน 3 กลไกหลัก ซึ่งมีลักษณะ “ส่งผ่านเร็วและผันผวนมากขึ้น” เมื่อเทียบกับในอดีต

ประการแรก **กลไกราคาพลังงาน** ความตึงเครียดในตะวันออกกลางได้เพิ่มความเสี่ยงต่ออุปทานน้ำมันโลกและเส้นทางขนส่งพลังงาน ส่งผลให้ราคาน้ำมันในตลาดโลกมีความผันผวนสูง แม้จะยังไม่เกิดความผันผวนรุนแรงเช่นในอดีต แต่ความไม่แน่นอนดังกล่าวทำให้ต้นทุนพลังงานของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในภาคขนส่ง อุตสาหกรรม และไฟฟ้า ซึ่งส่งผ่านไปยังต้นทุนสินค้าและบริการ และ ก่อให้เกิดแรงกดดันอัตราเงินเฟ้อในประเทศ (International Energy Agency, 2024)

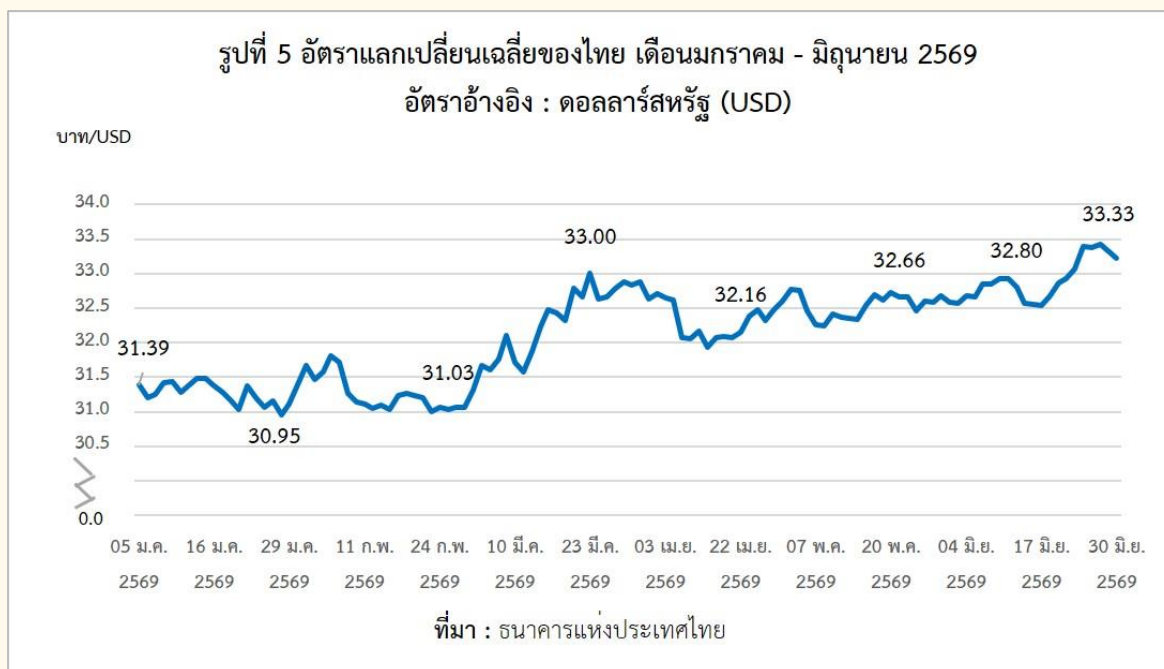
จากรูปที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ราคาน้ำมันขายปลีกของเชื้อเพลิงหลักในประเทศไทยมีแนวโน้มทรงตัวในช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569 โดยมีการตรึงราคาน้ำมันเบนซิน 95 ที่ 39.14 บาทต่อลิตร น้ำมันดีเซล (B7) ที่ 29.94 บาทต่อลิตร ก่อนจะปรับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในเดือนมีนาคม โดย ณ วันที่ 30 มีนาคม 2569 น้ำมันเบนซิน 95 แก๊สโซฮอล์ 95 (E10) และแก๊สโซฮอล์ 91 เพิ่มขึ้น 11.50 บาท แก๊สโซฮอล์ 95 (E20 และ E85) เพิ่มขึ้น 10 บาท และน้ำมันดีเซลเพิ่มขึ้น 10.80 บาท เมื่อเทียบกับราคาน้ำมัน ณ วันที่ 5 มกราคม 2569 และในช่วงเมษายน - มิถุนายน พ.ศ. 2569 ที่ผ่านมาก็ยังคงมีความผันผวนและสูงกว่าช่วงที่ไม่มีเหตุการณ์ความตึงเครียดในภูมิภาคตะวันออกกลาง สะท้อนให้เห็นว่าราคาน้ำมันภายในประเทศมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนพลังงานและสถานการณ์ในตลาดโลก (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2569)

ประการที่สอง **กลไกการค้าและโลจิสติกส์** ความไม่แน่นอนในภูมิภาคตะวันออกกลางเพิ่มความเสี่ยงต่อ “เส้นทางขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ” โดยเฉพาะเส้นทางเดินเรือที่เชื่อมโยงการขนส่งพลังงานและสินค้าสำคัญของโลก ส่งผลให้ค่าระวางเรือ ค่าประกันภัย และต้นทุนการขนส่งมีแนวโน้มปรับสูงขึ้น สำหรับประเทศไทยซึ่งพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศผ่านการขนส่งทางเรือเป็นหลัก ต้นทุนโลจิสติกส์ที่เพิ่มขึ้นย่อมส่งผลต่อราคาสินค้า ต้นทุนการผลิต และความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ (UNCTAD, 2023)

ดังแสดงในรูปที่ 4 ดัชนีค่าบริการขนส่งทางถนน (RFTI) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 113.3 ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2569 เป็น 118.5 ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2569 และรายงานล่าสุดเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2569 ยังคงอยู่ที่ 118.1 (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2569) ขณะที่ดัชนีค่าระวางเรือคอนเทนเนอร์ (SCFI) แม้จะปรับลดลงในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569 แต่กลับมาปรับเพิ่มขึ้นในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2569 ที่ 1,708 และเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2569 ที่ 2,572 (สมาคมผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย, 2569) สะท้อนให้เห็นว่าต้นทุนการขนส่งทั้งทางบกและทางทะเลยังคงอยู่ในระดับสูง และมีแนวโน้มเพิ่มแรงกดดันต่อต้นทุนของภาคเศรษฐกิจไทย

ประการที่สาม **กลไกเศรษฐกิจโลกและการเงิน** ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ยืดเยื้อส่งผลให้บรรยากาศการลงทุนและการบริโภคของเศรษฐกิจโลกชะลอตัว โดยเฉพาะในประเทศคู่ค้าหลักของไทย เมื่อความไม่แน่นอนเพิ่มสูงขึ้นภาคธุรกิจมีแนวโน้มชะลอการลงทุน ขณะที่ผู้บริโภคลดการใช้จ่าย ส่งผลให้ความต้องการสินค้านำเข้าลดลง ซึ่งกระทบต่อภาคการส่งออกของไทย นอกจากนี้ ความผันผวนของตลาดการเงินโลกยังส่งผลต่ออัตราแลกเปลี่ยนและการเคลื่อนย้ายเงินทุน ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เพิ่มความเปราะบางให้กับเศรษฐกิจไทย (International Monetary Fund, 2024)

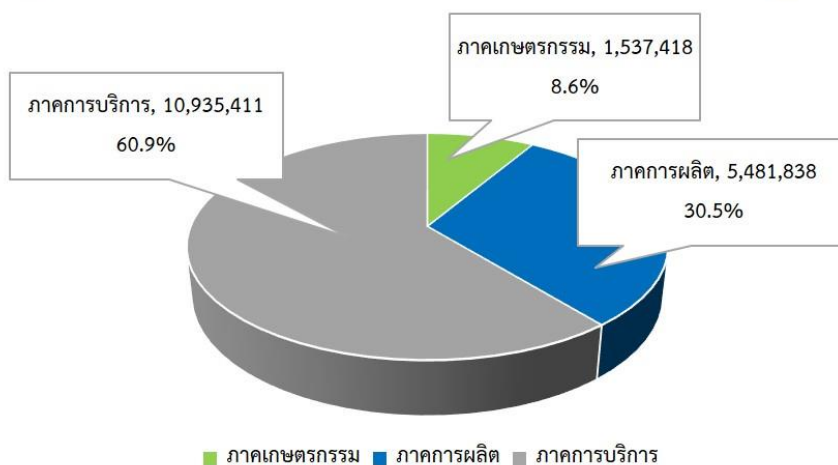
รูปที่ 5 แสดงให้เห็นว่า อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐมีความผันผวนในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2569 ก่อนจะอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่องจากประมาณ 31 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐในเดือนกุมภาพันธ์ สู่ระดับใกล้ 33 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐในช่วงปลายเดือนมีนาคม พ.ศ. 2569 และค่อนข้างมีความผันผวนในช่วงที่ผ่านมา ในช่วงปลายเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2569 เข้าใกล้ระดับกว่า 33 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ สะท้อนถึงแรงกดดันจากปัจจัยเศรษฐกิจและการเงินระหว่างประเทศที่มีต่อทิศทางค่าเงินบาท การอ่อนค่าของเงินบาทส่งผลให้ต้นทุนการนำเข้าสินค้า โดยเฉพาะพลังงานเพิ่มสูงขึ้น และอาจซ้ำเติมแรงกดดันด้านเงินเฟ้อในประเทศ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2569)

ผลกระทบจากความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาคตะวันออกกลางมีได้จำกัดอยู่เพียงการปรับตัวของราคาพลังงาน หากแต่ส่งผ่านมายังเศรษฐกิจไทยผ่านทั้งต้นทุนการขนส่ง การค้า การเงิน และภาวะเศรษฐกิจโลก ซึ่งกลไกทั้ง 3 มีความเชื่อมโยงและเสริมแรงซึ่งกันและกัน ทำให้ผลกระทบเกิดขึ้นได้รวดเร็ว มีความซับซ้อน และกระจายเป็นวงกว้างมากกว่าที่เคยเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ความขัดแย้งในอดีต

ผลกระทบต่อภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมไทย

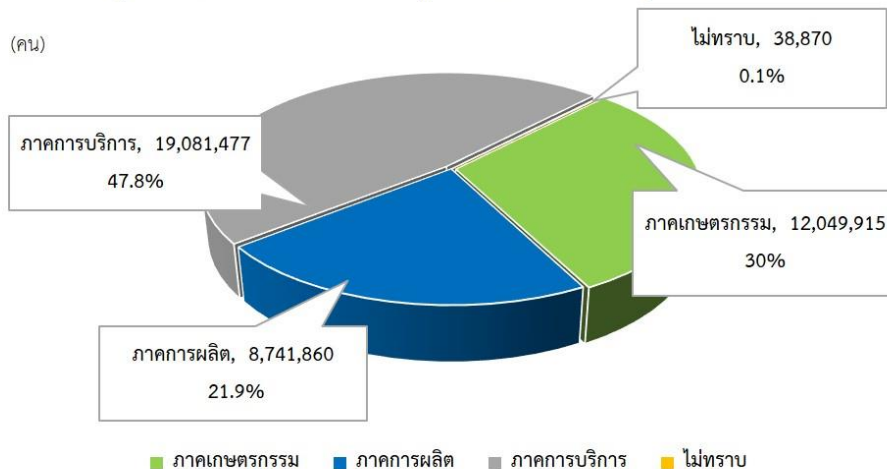
ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาคตะวันออกกลาง โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างอิหร่าน อิสราเอล และสหรัฐอเมริกา ได้เพิ่มความไม่แน่นอนของตลาดพลังงานโลก ส่งผลให้ราคาพลังงานและต้นทุนการขนส่งมีแนวโน้มปรับสูงขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดแรงกดดันต่อต้นทุนการผลิตและการดำเนินธุรกิจในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยที่มีความเชื่อมโยงกับตลาดพลังงานและการค้าระหว่างประเทศในระดับสูง (International Energy Agency, 2024; World Bank, 2024) ผลกระทบดังกล่าวมีแนวโน้มส่งผ่านไปยังภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมไทยในวงกว้าง โดยระดับความรุนแรงของผลกระทบขึ้นอยู่กับโครงสร้างเศรษฐกิจ ลักษณะของสถานประกอบการ และการพึ่งพาปัจจัยการผลิตที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน

รูปที่ 6 โครงสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ไทย จำแนกตามภาคเศรษฐกิจ

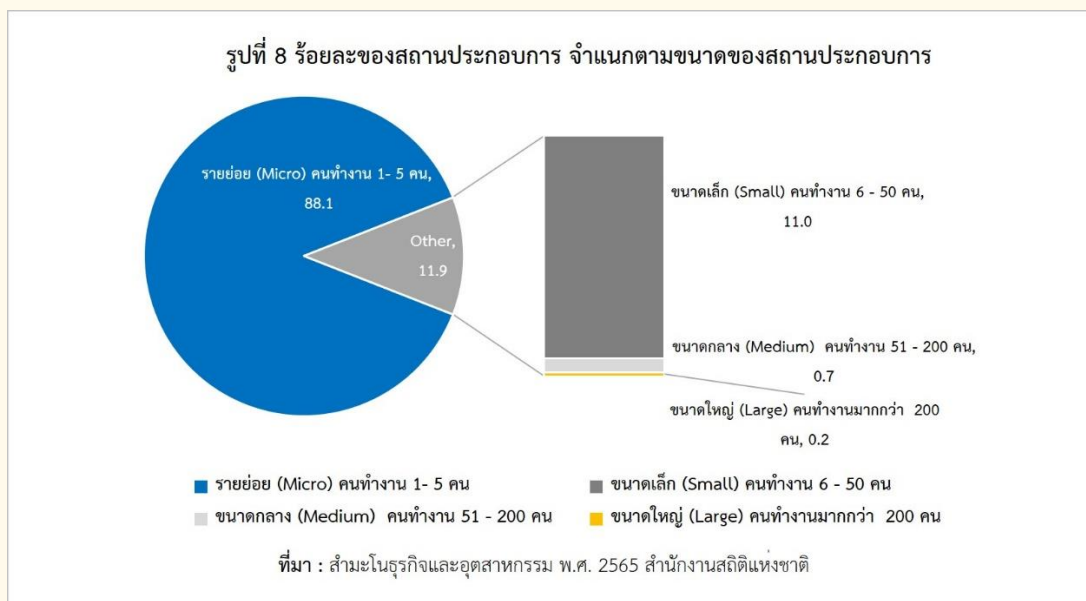
ที่มา : ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาตลาดปัจจุบัน พ.ศ. 2566 ข้อมูลเบื้องต้น
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รูปที่ 7 จำนวนและสัดส่วนของผู้มีงานทำ จำแนกตามอุตสาหกรรม

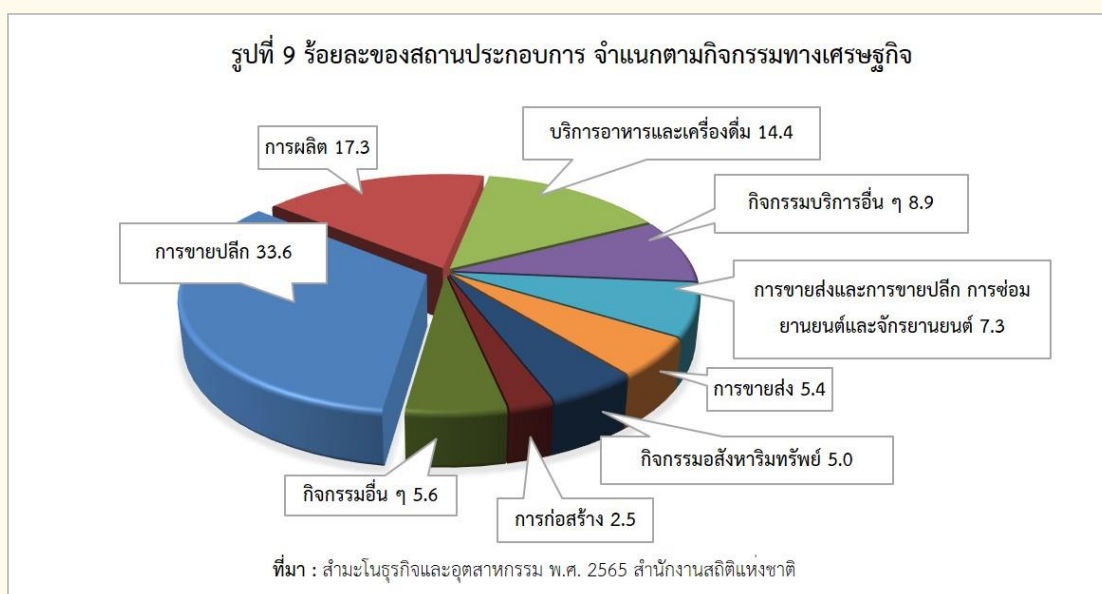

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาส 1-4 พ.ศ. 2566 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาโครงสร้างเศรษฐกิจไทยในระดับมหภาค รูปที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ภาคบริการมีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.9 รองลงมาคือภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 30.5 และภาคเกษตร ร้อยละ 8.6 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) ขณะที่ข้อมูลการจ้างงานในรูปที่ 7 พบว่า ภาคการบริการเป็นแหล่งจ้างงานสำคัญที่สุดของประเทศ คิดเป็นร้อยละ 47.8 ของผู้มีงานทำทั้งหมด รองลงมาคือภาคเกษตร ร้อยละ 30.2 และภาคการผลิต ร้อยละ 21.9 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566) สะท้อนให้เห็นว่าภาคบริการ ภาคการผลิต และภาคเกษตรกรรม ล้วนมีบทบาทสำคัญทั้งต่อการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการจ้างงานของประเทศ ดังนั้นหากต้นทุนการผลิตและการดำเนินธุรกิจปรับสูงขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในวงกว้าง

ในระดับโครงสร้างของสถานประกอบการ รูปที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นธุรกิจรายย่อย ที่มีคนทำงาน 1-5 คน คิดเป็นร้อยละ 88.1 รองลงมาเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ที่มีคนทำงาน 6-50 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 ขณะที่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดใหญ่มีสัดส่วนรวมกันไม่ถึงร้อยละ 1 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) สะท้อนให้เห็นว่า เศรษฐกิจไทยพึ่งพาผู้ประกอบการรายย่อยเป็นหลัก ซึ่งมีข้อจำกัดด้านเงินทุน สภาพคล่อง และความสามารถในการบริหาร ต้นทุน จึงมีความเปราะบางต่อความผันผวนของราคาพลังงานและต้นทุนโลจิสติกส์มากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่

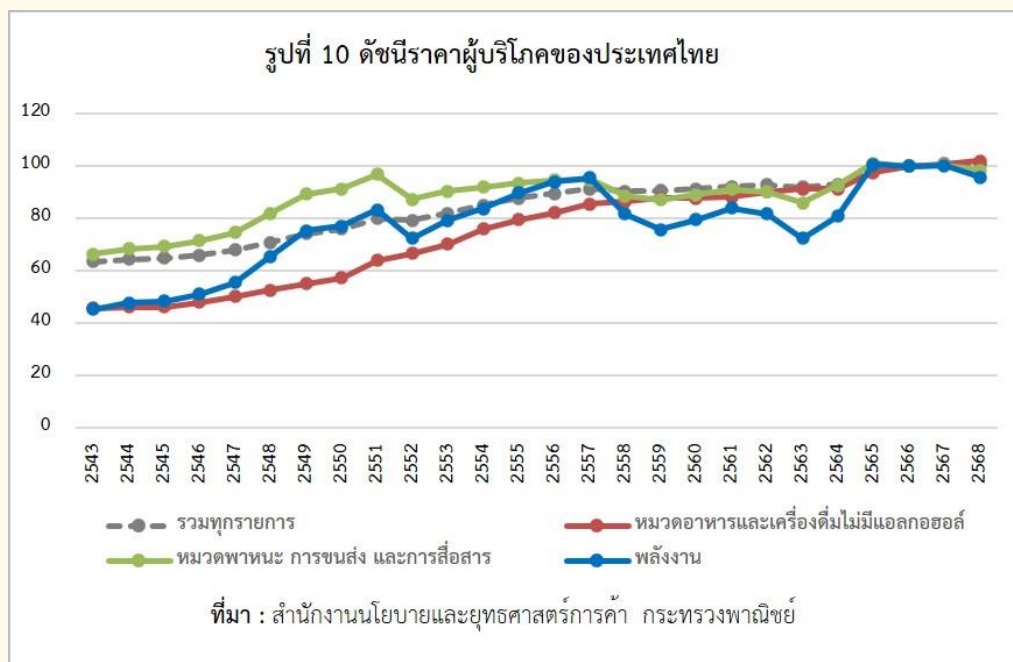
เมื่อพิจารณาตามประเภทกิจกรรมทางเศรษฐกิจ รูปที่ 9 พบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในภาคการขายปลีกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมา ได้แก่ ภาคการผลิต ร้อยละ 17.3 และธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่ม ร้อยละ 14.4 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) ซึ่งล้วนเป็นภาคเศรษฐกิจที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนพลังงานและการขนส่ง โดยเฉพาะภาคการผลิตที่ใช้พลังงานเข้มข้นในกระบวนการผลิต ขณะที่ภาคการขายปลีกได้รับผลกระทบทางอ้อมผ่านต้นทุนสินค้าที่เพิ่มขึ้น

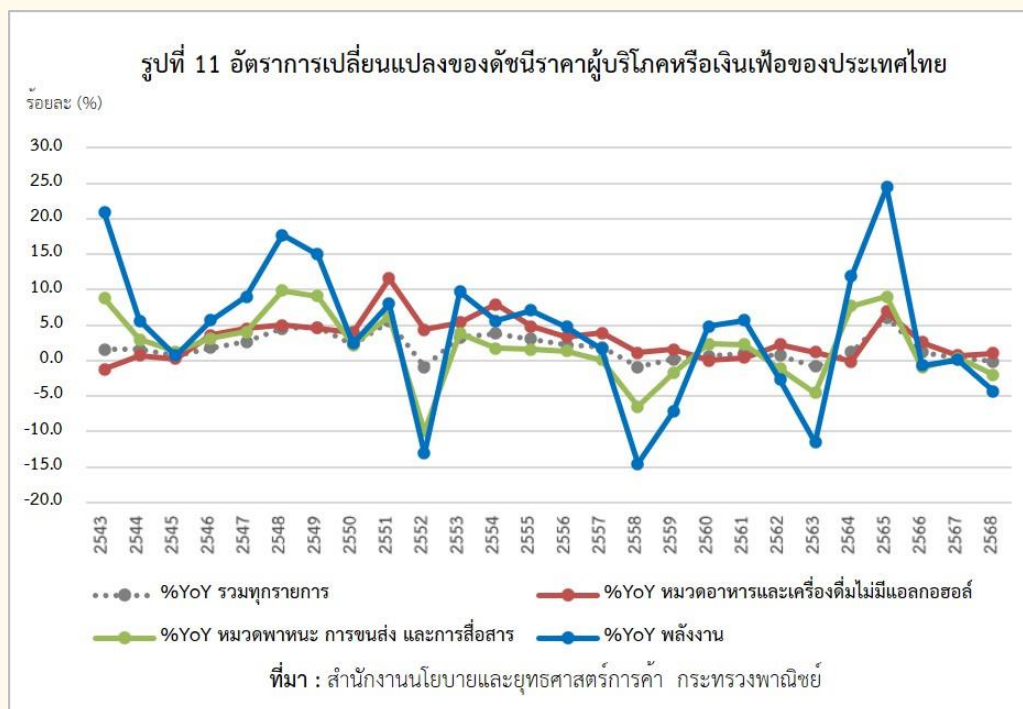
จากโครงสร้างเศรษฐกิจและลักษณะของสถานประกอบการดังกล่าว ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์จึงมีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยภาคการผลิตและโลจิสติกส์ได้รับผลกระทบโดยตรงจากต้นทุนพลังงานที่สูงขึ้น ขณะที่ภาคการค้าและบริการได้รับผลกระทบจากต้นทุนสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ สำหรับธุรกิจขนาดเล็กซึ่งมีข้อจำกัดในการบริหารต้นทุนและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน หากไม่สามารถผลักภาระต้นทุนไปยังราคาสินค้าได้ทั้งหมด อาจเผชิญกับกำไรที่ลดลง สภาพคล่องตึงตัว และความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจมากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่

ผลกระทบดังกล่าวยังอาจส่งผ่านไปยังตลาดแรงงาน เนื่องจากภาคบริการและภาคการค้าปลีกเป็นแหล่งจ้างงานสำคัญของประเทศ เมื่อผู้ประกอบการเผชิญกับต้นทุนที่สูงขึ้น ขณะที่กำลังซื้อของผู้บริโภคชะลอลง ย่อมมีแนวโน้มชะลอการจ้างงาน ลดชั่วโมงการทำงาน หรือปรับลดค่าตอบแทน ซึ่งท้ายที่สุดจะกระทบต่อรายได้และกำลังซื้อของครัวเรือน และอาจส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567; World Bank, 2024)

ผลกระทบต่อครัวเรือนไทย

ผลกระทบจากความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ไม่ได้สิ้นสุดอยู่ที่ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม หากแต่ส่งผ่านมายังภาคครัวเรือนผ่านการปรับตัวสูงขึ้นของราคาสินค้าและบริการ โดยเฉพาะสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน การขนส่ง และอาหาร ซึ่งเป็นรายจ่ายจำเป็นในชีวิตประจำวัน ภายใต้สถานการณ์ความขัดแย้งในภูมิภาคตะวันออกกลาง โดยเฉพาะระหว่างอิหร่านและอิสราเอล ความผันผวนของราคาพลังงานโลกได้เพิ่มแรงกดดันด้านค่าครองชีพในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยที่มีการพึ่งพาการนำเข้าพลังงานและมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกในระดับสูง (International Energy Agency, 2023; World Bank, 2024)

รูปที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2543–2568 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนการปรับสูงขึ้นของระดับราคาสินค้าและบริการตามพัฒนาการของเศรษฐกิจไทย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแยกตามหมวดสินค้า พบว่า หมวดพลังงาน และหมวดพาหนะ การขนส่ง และการสื่อสาร มีความผันผวนสูงกว่าหมวดอื่นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2551 และช่วงหลังปี พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นช่วงที่ราคาพลังงานในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะที่หมวดอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนว่าต้นทุนด้านพลังงานได้ส่งผ่านมายังราคาสินค้าอุปโภคบริโภค และเพิ่มภาระค่าครองชีพของครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2568) ทั้งนี้ หากความตึงเครียดในตะวันออกกลางยืดเยื้อ ความเสี่ยงด้านราคาพลังงานก็อาจยิ่งซ้ำเติมแรงกดดันต่อค่าครองชีพของประชาชน

แรงกดดันด้านราคาสินค้าดังกล่าวยังส่งผลต่ออัตราเงินเฟ้อและกำลังซื้อของครัวเรือน จากรูปที่ 11 แสดงให้เห็นว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภคมีความผันผวนตามสถานการณ์เศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะหมวดพลังงาน ซึ่งมีความผันผวนสูงที่สุด สะท้อนผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของราคาพลังงานโลก เช่น ในปี พ.ศ. 2551 และช่วงปี พ.ศ. 2564–2565 ที่อัตราเงินเฟ้อเร่งตัวขึ้นจากราคาพลังงานและปัญหาห่วงโซ่อุปทานโลก ขณะเดียวกัน หมวดพาหนะ การขนส่ง และการสื่อสารมีทิศทางเคลื่อนไหวสอดคล้องกับหมวดพลังงาน ส่วนหมวดอาหารมีการปรับเพิ่มขึ้นในหลายช่วงเวลา สะท้อนการส่งผ่านต้นทุนมายังราคาสินค้าอุปโภคบริโภค (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2568)

การเร่งตัวของเงินเฟ้อส่งผลกระทบต่อกำลังซื้อที่แท้จริงของครัวเรือน โดยเฉพาะครัวเรือนรายได้น้อยที่มีสัดส่วนรายจ่ายเพื่อการบริโภคขั้นพื้นฐานสูงกว่ากลุ่มอื่น เมื่อรายได้ปรับเพิ่มไม่ทันกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น ความสามารถในการใช้จ่ายย่อมลดลง ส่งผลให้ครัวเรือนต้องปรับพฤติกรรมการบริโภค ลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น หรือชะลอการออม ทั้งนี้ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทยชี้ว่า ในช่วงที่เงินเฟ้ออยู่ในระดับสูง รายได้ที่แท้จริงของครัวเรือนมีแนวโน้มลดลง ส่งผลให้ความสามารถในการใช้จ่ายชะลอตัวลงอย่างมีนัยสำคัญ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567)

ผลกระทบจากความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ในปัจจุบันได้ส่งผ่านมายังครัวเรือนไทยผ่านการเพิ่มขึ้นของค่าครองชีพ โดยเฉพาะราคาพลังงาน อาหาร และค่าใช้จ่ายด้านการเดินทาง ส่งผลให้กำลังซื้อของประชาชนลดลง และเพิ่มความเปราะบางทางเศรษฐกิจของครัวเรือน รวมทั้งอาจกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ในระยะต่อไป (World Bank, 2024)

สรุปและข้อสังเกตเชิงนโยบาย

ผลการวิเคราะห์สะท้อนให้เห็นว่า ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างอิหร่าน อิสราเอล และสหรัฐอเมริกา ยังคงเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทย ผ่านการเพิ่มขึ้นของความไม่แน่นอนในตลาดพลังงานและการค้าโลก ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบเป็นลำดับตั้งแต่ระดับมหภาคไปจนถึงระดับครัวเรือน โดยเริ่มจากความผันผวนของราคาพลังงานและต้นทุนการขนส่ง ก่อนส่งผ่านไปยังต้นทุนการผลิต ภาคธุรกิจ ตลาดแรงงาน ระดับเงินเฟ้อ และกำลังซื้อของภาคครัวเรือน (International Monetary Fund, 2024)

สำหรับประเทศไทย ซึ่งยังคงพึ่งพาการนำเข้าพลังงานในสัดส่วนสูงและมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกอย่างใกล้ชิด ความผันผวนของราคาน้ำมันและต้นทุนโลจิสติกส์จึงส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และครัวเรือนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งมีข้อจำกัดด้านเงินทุนและการบริหารต้นทุน รวมถึงครัวเรือนรายได้น้อยที่มีสัดส่วนรายจ่ายด้านอาหารและพลังงานสูง ทำให้มีความเปราะบางต่อการเพิ่มขึ้นของค่าครองชีพมากกว่ากลุ่มอื่น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567)

ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า การรับมือกับความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์จำเป็นต้องดำเนินการในเชิงโครงสร้างควบคู่กับมาตรการระยะสั้น โดยภาครัฐควรให้ความสำคัญกับ (1) การลดความเสี่ยงด้านพลังงานผ่านการกระจายแหล่งพลังงาน และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน (2) การสนับสนุนผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SMEs ให้สามารถปรับตัวต่อภาวะต้นทุนที่เพิ่มขึ้น และ (3) การดูแลค่าครองชีพของประชาชนเพื่อรักษากำลังซื้อและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยรวม ทั้งนี้ การเตรียมความพร้อมเชิงโครงสร้างและการดำเนินนโยบายอย่างยืดหยุ่นจะเป็นปัจจัยสำคัญในการลดผลกระทบจากความไม่แน่นอนทางภูมิรัฐศาสตร์ในระยะต่อไป (International Energy Agency, 2024)

โดยสรุป ความไม่แน่นอนทางภูมิรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะความตึงเครียดในภูมิภาคตะวันออกกลางมีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยผ่านต้นทุนพลังงานและการค้าโลกที่เพิ่มขึ้น ซึ่งกระทบต่อภาคธุรกิจ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานเข้มข้น และส่งผ่านมายังครัวเรือนในรูปของค่าครองชีพที่สูงขึ้น ดังนั้น การติดตามสถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์อย่างใกล้ชิด ควบคู่กับการเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ จึงมีความสำคัญต่อการลดความเสี่ยงของเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป

รายการอ้างอิง

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567). รายงานนโยบายการเงิน. <https://www.bot.or.th>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2569). อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ. <https://www.bot.or.th>
- สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย. (2569). ดัชนีค่าระวางเรือคอนเทนเนอร์ (SCFI). <https://www.tnsc.com>
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน. (2569). ข้อมูลราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศไทย. กระทรวงพลังงาน.
<https://www.eppo.go.th/index.php/th/petroleum/price/structure-oil-price>
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2568). ดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทย. กระทรวงพาณิชย์.
<https://www.tpsso.go.th>
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2569). ดัชนีค่าบริการขนส่งทางถนน (RFTI). กระทรวงพาณิชย์.
<https://tpsso.go.th>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). สำนะโนธธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. 2565.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ปี 2566.
- Caldara, D., & Iacoviello, M. (2022). Measuring geopolitical risk. *American Economic Review*, 112(4), 1194–1225. <https://doi.org/10.1257/aer.20191823>
- Energy Policy and Planning Office. (2023). Thailand energy statistics 2023. <https://www.eppo.go.th>
- International Energy Agency. (2023). World energy outlook 2023. <https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2023>
- International Energy Agency. (2024). Oil market report. <https://www.iea.org/reports/oil-market-report>
- International Monetary Fund. (2023). World economic outlook: Near-term resilience, persistent challenges. <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2023/10/10/world-economic-outlook-october-2023>
- International Monetary Fund. (2024). World economic outlook: Navigating global divergences.
<https://www.imf.org/en/Publications/WEO>
- Statista. (2026). Global inflation rate from 2000 to 2025 (based on IMF data). <https://www.statista.com>
- U.S. Energy Information Administration. (2023). The Strait of Hormuz is the world's most important oil transit chokepoint. <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=61062>

U.S. Energy Information Administration. (n.d.). Brent crude oil spot price.

<https://www.eia.gov/dnav/pet/hist/RBRTED.htm>

United Nations Conference on Trade and Development. (2023). Review of maritime transport.

<https://unctad.org/publication/review-maritime-transport>

World Bank. (2022). Commodity markets outlook: The impact of the war in Ukraine on commodity markets. <https://www.worldbank.org/en/research/commodity-markets>

World Bank. (2024). Thailand economic monitor. <https://www.worldbank.org/en/country/thailand>